

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА

№

97.

KURYER WILEŃSKI.

ГАЗЕТА УРЪДОВА.

Вильна. ПЯТНИЦА, 13-го Декабря. — 1846 — Wilno. PIĄTEK, 13-go Grudnia.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 7-го Декабря.

Высочайшимъ Именнымъ Указомъ, даннымъ Капитулу Россійскихъ Императорскихъ и Царскихъ Орденовъ, 5 го Нолбра, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена Св. Великомученика и Побѣдоносца Георгія 3 й степени Командующій войсками въ Сѣверномъ и Нагорномъ Дагестанѣ, Генералъ Лейтенантъ Князь *Бebutovъ 1 й*, въ справедливое воздавіе благородной рѣшимости, отличной быстроты въ дѣйствіи и блистательнаго мужества, оказанныхъ при овладѣніи съ бою, 16-го минушаго Октября, селеніемъ Кутами, гдѣ мятежнымъ скопищамъ Шамиля, до 15,000 человекъ простиравшамся, не взирая на упорное ихъ сопротивленіе и крѣпкую позицію, нанеено примѣрною храбростію войскъ нашихъ совершенное пораженіе, и согласно представленію Главнокомандующаго Отдѣльнымъ Кавказскимъ Корпусомъ.

— Высочайшими Именными Указами, данными 10 го Нолбра Капитулу Россійскихъ Императорскихъ и Царскихъ Орденовъ, Всемилостивѣйше пожалованы

С М Ъ С Ъ.

О мамантовомъ эльнокумпскомъ зубѣ, и о допотопныхъ животныхъ вообще.

(Сообщено).

Въ концѣ минушаго лѣта, фабрикантомъ эльнокумпскаго бѣлважнаго завода, Вильгельмомъ Камлеромъ, найденъ необыкновенной величины зубъ, въ песчаномъ оврагѣ, въ 5 сажень глубиною, въ бенефициальномъ имѣніи Эльнокумпъ, находящемся въ разстояніи 21 версты отъ города Вильны, на правомъ берегу Вилии и принадлежащемъ нынѣ г-ну Автонію Павлинскому.

Этотъ зубъ, состоящій изъ трехъ частей, еще нисколько неповрежденныхъ, — снаружи пепельнокофейнаго цвѣта а внутри стального; съ — боку, имѣеть видъ почти треугольника, съ верху — продолговато-лице-образный, что именно и составляетъ вѣтчикъ съ одивацатію продолговатыми кольцами, поперегъ онаго параллельно расположенными, и образующими выпуклые излучистые полоски жемчужнаго цвѣта, состоящіе изъ зубнаго стекловиднаго состава, называемаго зубною эмалію. Корни этого зуба неопредѣлительны, коротки и снабжены нѣсколькими впадинами въ низу, что доказываетъ непрестарѣлость животнаго. Вѣсъ всего

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 7 go Grudnia.

Przez Najwyższy Imienny Ukaz, dany do Kapituły Rossyjskich i Królewskich Orderów, 5-go Listopada, Najłaskawiej mianowany Kawalerem Orderu Sw. Wielkiego Męczennika i Zwycięzcy Jerzego, trzeciej klasy, Dowodzący wojskami w Północnym i Górnym Dagestanie, Jenerał-Porucznik Książę *Bebutow 1-szy*, w nagrodę za rozsądną śmiałość, wzorową szybkość w działaniach i świetno męstwo, okazane przy zdobyciu szturmem, 16 Października, wsi Kutu, gdzie buntowniczym zgrajom Szamila, około 15,000 głów wynoszącym, pomimo ich zacięty opór i obronne stanowisko, zadana została przez wzorową wojsk naszych waleczność zupełna klęska, i zgodnie z przedstawieniem Głównodowodzącego Oddziałem Kaukaskim Korpusem.

— Przez Najwyższe Imienne Ukazy, dane pod dniem 10-m Listopada do Kapituły Rossyjskich Cesarzkich i Królewskich Orderów, Najłaskawiej mianowani Kawalerami

ROZMAITOŚCI.

O zębie мамутовымъ з Елнокумпъ и живищѣтахъ предпотоповыхъ в огólności.

(Artykuł nadesłany).

Ku końcowi zeszłego lata, fabrykant blechu Elnokumpskiego, Wilhelm Kamler, znalazł niezwyčajnej wielkości ząb, w piaszczystym wąwozie, na 15 łokci w głąb przez ruczaj Purwisz podmytym, w majątku beneficyalnym Elnokumpie, z prawego brzegu Wiliі o 3 mile od Wilna położonym, a należącym na prawach dziedzicznych do Pana Antoniego Plewińskiego.

Ząb ten, z trzech łamków złożony, zresztą nieuszkodzony bynajmniej, zewnątrz jest koloru popielato-brunatnego, wewnątrz stalowego, budowy blaszkowatej: z boku uważany ma postać prawie trójkątną, z góry podłużno-jajkowatą, co właśnie stanowi koronę o jedénastu podługowatych obrączkach, w poprzek jej obok siebie równoległe idących, a stanowiących wypukłe wężykowate paski koloru perłowego, złożone z substancji zębowej szklistej, polewą (emalią) zwaną. Korzenie tego zębu są niewyraźne i krótkie, kilka dółkami od spodu opatrzone, co dowodzi nieprzestarzałego zwierza. Waga całego zęba wynosi funtów 14, wysokość czyli grubość z tyłu cztery wierszki, a z przodu półtora; długość przy korzeniach

Кавалерами Ордена Св. Владимира 4-й степени: Титулярные Советники: Рогачевский Уездный Предводитель Дворянства, Александр Хмызовский; Секретарь Минского Дворянского Депутатского Собрания Матвей Вардский, бывший Оршанский Уездный Предводитель Дворянства, Коллежский Секретарь Игнатий Хлюдинский; Депутат Минского Дворянского Депутатского Собрания, Губернский Секретарь Рафаиль Булак, и Могилевский Уездный Предводитель Дворянства Подпоручикъ Иванъ Зенковичъ.

— Изъ числа избранныхъ Дворянствомъ Гродненской Губернии кандидатовъ, Всемилостивѣйше повелѣно быть Председателемъ Гродненской Гражданской Палаты отставному Штабс-Капитану Колонтаю, а тамошнимъ Советнымъ Судьею Титулярному Советнику Крживицкому.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

ФРАНЦІЯ.

Парижъ 3 Декабря.

Въ *Constitutionnel* сообщаютъ, что около 15-го числа Бельгійскій Король снова придетъ въ Парижъ, откуда намѣренъ отправиться въ Лондонъ.

— Испанская Инфантина Изабелла, графиня Туровская, выѣхала обратно изъ Парижа въ Брюссель, — мѣсто своего пребыванія.

— Съ нѣкотораго времени живетъ въ Парижѣ Австрійскій инженеръ Негрелли, генераль-инспекторъ сѣв.-восточной желѣзной дороги Императора Фердинанда. Овъ приглашенъ сюда для разсмотрѣнія плановъ французскихъ и австрійскихъ инженеровъ, прорытія Суэзскаго перешейка. Говорятъ, что Мегмед-Али согласился, чтобы подъ покровительствомъ Франціи, Англии и Австріи составлялась компанія, подѣдомственная исключительно ему, которая приняла бы на себя исполненіе этого проекта.

— Французскій фрегатъ *Camille* захватилъ близъ береговъ Африки два Бразильскіе шонера, приготовленные для торга неграми. Экипажъ одного изъ сихъ судовъ бѣжалъ, а другой перевезенъ на островъ Горею.

— Въ Англіи получено извѣстіе, что жители Огаити отразили французскіе отряды, покушавшіеся отбить нѣкоторыя критическія позиціи. Говорятъ, что Французы потеряли до 200 чел. ранеными и убитыми. Командиръ фрегата *Urania*, капитанъ Бонар, произведши нападеніе на островъ Хуахия, преданъ былъ военному суду, который однако совершенно оправдалъ его. Французы истребляютъ на Огаити хлѣбныя деревья, чтобы этимъ принудить жителей къ сдачѣ.

зуба составляетъ 14-ть футовъ, вышина или толщина сзади 4 вершка, а спереди 1½ вер., длина при корняхъ 7 верш., по краямъ 7½, а въ вѣтчикъ 5¼; ширина въ вѣтчикъ 2¼, а у корней вдвое. Изъ сего описанія слѣдуетъ заключить, что коренной зубъ, по-видимому второй или послѣдній верхній съ лѣвой стороны, взрослога но не престарѣлаго мамонта.

Разныя кости сего животнаго не рѣдко бывають выкапываемы изъ земли; въ бывшемъ Виленскомъ зоологическомъ кабинетѣ было ихъ 79 штукъ, въ томъ числѣ однихъ зубовъ было 40, половина коихъ найдена въ Литвѣ, болѣе всего подлѣ Вилни, а нѣкоторыя близъ Вильны, въ предметѣ Свинышкяхъ. Ученымъ Чижкимъ присланы были въ сказанный кабинетъ нѣкоторыя мамантовы кости изъ Вольны; учитель Витакоскій прислалъ почти цѣлый мамантовъ остоу, найденный въ 21 верстѣ отъ Мозыря, равно Дрогическое училище представило нѣкоторыя кости изъ рѣки Уши изъ Ушиноля и Гринцинекъ, а другія изъ Гайсына, что въ Подольской губерніи. По свидѣтельству Сташица, выкапываемы были въ окрестностяхъ Черска и Варшавы кости такъ называемаго американскаго маманта, — надъ Давстромъ около Калуша въ Галиціи и около Дунаевца — въ Каменецкомъ вырыты изъ земли коренные зубы и другія мамантовы кости. Въ землѣ наносной, потопной (*diluvium*) на Вольни и въ округахъ Люблинскомъ и Краковскомъ, въ глинистой почвѣ, между разными остатками животныхъ существъ окаменѣлыхъ или

Orderu Św. Włodzimierza 4-éj klasy: Radcy Honorowi: Marszałek Powiatu Rohaczewskiego, Alexander Chmyzowski; Sekretarz Mińskiej Deputacji Wywodowej, Maciej Bardski; były Marszałek Powiatu Orszańskiego. Kollegialny Sekretarz Ignacy Chudziński; Deputat Mińskiej Deputacji Wywodowej, Gubernialny Sekretarz Rafal Bulhak, i Marszałek Powiatu Mohylewskiego, Podporucznik Jan Zienkowicz.

— Z liczby wybranych przez Dworzanstwo Gubernii Grodzieńskiej kandydatów, Najłaskawiej rozkazano byđź Prezydentem Grodzieńskiej Izby Cywilnej, od tam nemu Sztaba-Kapitanowi Kolrajowi, a tanczym Sędzią Sumiennym, Radcy Honorowemu Krzywickiemu.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

FRANCYA.

Paryż, 3 grudnia.

Constitutionnel pisze, że Król Belgijski przybędzie około 15 b. m. znowu do Paryża, z kąd udać się ma do Londynu.

— Infantka hiszpańska Izabella, zamężna Hrabina Gutrowska, wyjechała z powrotem z Paryża do Bruxelli, jako miejsca swego zamieszkania.

— Od niejakiego czasu bawi w Paryżu austriacki inżynier Nogrelli, inspektor jeneralny żelaznej drogi północnej Cesarza Ferdynanda, powołany tu w celu przetrzeżenia rozmaitych planów inżynierów francuzkich i angielskich względem przekopania międzymorza Suez. Słychać, że Mehmed Ali zezwolił, ażeby pod protekyą Francyi, Anglii i Austrii, utworzyła się spółka, od niego wylącznie zależąca, która to ważne dzieło ma doprowadzić do skutku.

— Francuzka korweta *Camille* pojmała przy brzegach Afrykańskich dwa Brezyljskie szonery, przygotowane do handlu niewolnikami. Osada jednego z pomienionych statków schroniła się na ląd, drugą zaś odwieziono na wyspę Goreą.

— W Anglii otrzymano wiadomość, że mieszkańcy Otahiti odparli ze stratą oddziały francuzkie, które kilka mocnych stanowisk zdobyć chciały. Francuzi mieli stracić do 200 ludzi ranionych i zabitych. Kapitan Bonard, dowódca fregaty *Urania*, który uderzył na wyspę Huahinę, został oddany pod sąd wojenny, lecz przez tenże uznany za niewinnego. Francuzi niszczą w Otahiti drzewa chlebowe, chcąc przez to do poddania się zmusić mieszkańców.

siedm wierszków, z boków 7½, u korony zaś 5½; szerokość w koronie 2¼, a w korzeniach o połowę węższy. Z tego opisu wnosić wypada, że to jest ząb trzonowy, jak się zdaje drugi czyli ostatni górny lewy, mamuta dorosłego nieprzestarzałego.

Tego zaginionego zwierza, różne kości nie rzadko się wykopują, były Gabinet Zoologiczny Wilński posiadał ich sztuk 79, a między temi samych zębów było 40, których połowę znaleziono w Litwie, najczęściej nad Wilią, niektóre tuż pod Wilnem na przedmieściu Snipiszki. Uczony Czacki przysłał był do tegoż gabinetu niektóre kości mamutowe z Wołynia; nauczyciel Witakowski, prawie cały skelet mamuta, o 3 mile od Moczyrza znalezionego, podobnież szkoła Drohiczyńska, niektóre z rzeki Uszy z Uszypola, z Hrynciszek, inne z Hajsyna na Podolu. Za świadectwem Staszica, odkopywano pod Czernskiem i Warszawą kości, tak zwanego amerykańskiego mamuta, nad Dniestrem koło Kalusza w Galicji i około Dunajowiec w Kamienieckim dobyto z ziemi zęby trzonowe i inne kości mamutowe. W ziemi napływowej potopowej czyli dawniej (*diluvium*), na Wołyniu i w Lubelskiem oraz Krakowskiem, w utworze gliniastym między rozmaitemi zabytkami istot zwierzęcych skamieniałych lub zwapnionych, natrafiamy często na kości mamutowe mianowicie zęby, które z powodu większej twardości najlepiej się zachowują. Ale i w nowszych napływach ziemi, to jest w napływowej rzecznej (*alluvium*) piaseczystej lub gliniastej, znaj-

5 Декабря.

Третьяго дня, послѣ кабинетнаго совѣта, г-нъ Гизо имѣлъ совѣщаніе съ австрійскимъ посланникомъ.

— Легатимисты предметія Сенъ-Жерменъ получили, будто бы, извѣстіе, что герцогъ Бордосскій съ супругою вскорѣ отправятся въ Лондонъ. Слышно даже, что лордъ Пальмерстонъ самъ сдѣлалъ предложевіе, чтобы герцогъ Бордосскій избралъ Англію для своего пребыванія.

— Получено удовлетворительное донесеніе о приѣздѣ, оказанномъ графу Сенъ-Олеру со стороны англійскаго кабинета.

— Третьяго дня, на придворномъ театрѣ въ Сенъ-Клау, представлена была опера Обера: „Посланица“. На этотъ спектакль приглашены были Тувисскій бей и многія знатныя лица.

— Тувисскій бей намѣренъ оставить здѣсь одного изъ сыновей своихъ для воспитанія.

— Сардинскій посланникъ при здѣшнемъ дворѣ, маркизъ Бриньоль-Салесъ, возвратился сюда изъ отпуска.

— Въ послѣднее время доставлено во Францію 3½ мил. гектолитровъ хлѣба въ зернѣ, всего на 100 мил. франковъ.

6 Декабря.

Герцогъ Немурскій производилъ вчера на Марсовомъ полѣ смотръ войскамъ, собраннымъ для Тувисскаго бей. Всего на смотрѣ находилось 25,000 чел. всякаго оружія сухопутныхъ французскихъ войскъ. Генераль-лейтенантъ виконтъ Себастьянъ командовалъ пѣхотою, а кавалеріею генераль-лейтенантъ Байеръ. Бей удивлялся отличной выравкѣ войскъ, разнообразію маневровъ и точности въ исполненіи различныхъ эволюцій. Хотя погода была сырая и холодная, однако же зрителей было множество.

— На концертѣ, который г-нъ Гизо давалъ третьяго дня для бей, находились также герцоги Немурскій и Монпансье. Приглашенныхъ было 2,000 особъ и въ числѣ ихъ знатнѣйшія лица, министры, члены дипломатическаго корпуса, обихъ палатъ, а равно извѣстные иностранцы.

— Бей, въ числѣ другихъ особъ, посетилъ папскаго нунція, съ которымъ долго разговаривалъ.

— Маршалъ Сультъ подарилъ бейу, который принадлежитъ къ числу ревностныхъ почитателей Наполеона, пару пистолетовъ, принадлежавшихъ императору.

— Въ Мониторѣ помѣщено слѣдующее извѣстіе изъ Алжиріи отъ 30 Нолбра: „14 французскихъ плѣнныхъ, которые до сихъ поръ находились въ деирѣ Абд-эль-Кадера, освобождены. По приказанію эмира ихъ отвезли въ Мелиллу, гдѣ они были благополучно приняты испанскимъ губернаторомъ. 27 числа вышли они на берегъ въ Джемма-Газуатъ. Подполковникъ Ковьяръ пожелалъ остановиться тамъ на вѣсколько дней. Всѣ плѣнные здоровы.“

превращенныхъ въ известъ, не рѣдко попадаются мамантовы кости, преимущественно зубы, которые по причинѣ необыкновенной твердости лучше сохраняются. Но и въ пластахъ новѣйшаго образованія, то есть, въ наносной рѣчной (*alluvium*) песчаной или глинистой землѣ, находятъ остатки мамантовъ, особенно на Волыни и въ Литвѣ; недавно, въ окрестностяхъ Гродна на берегу рѣки Лосовы, найдена почти половина скелета съ головнымъ черепомъ, которые находятся нынѣ въ Гродненской Гимназіи.

Не одна только мамантовы кости находятъ въ нашихъ странахъ; въ Литвѣ и въ Подольской губерніи были выкапываемы остатки и другихъ исчезнувшихъ животныхъ, а именно: пещернаго медвѣдя (*Ursus spelaeus*), огромнаго бородавкозуба (*Mastodon giganteum*), ископаемаго сѣвернаго оленя (*Cervus T. randus*), Оленя (*C. Elaphus et megalocerus?*), и Носорога (*Rhinoceros Tichorhinus, Fisch.*); Тура (*Bos primigenius et latifrons?*), и древняго Тапира (*Tapirus proavus*). Исчезнувшіе же моллюски (*mollusca*) и животныя звѣздчатой породы (*radiata*), преимущественно находились на Волыни, гдѣ изъ нихъ образовались цѣлыя земные слои. Въ разныя другія и неизвѣстныхъ нынѣ пресмыкающихся, преимущественно ящерицъ (*Saurii*), къ которымъ принадлежатъ *Megalosaurus*, длиною въ 45, и *Hydrarchos Hartani* въ 114 футъ, найденныя въ прошедшемъ году, первый въ окрестностяхъ Оксфорда, а послѣдній въ сѣверной Америкѣ. Сверхъ ящерицъ попадаются еще

Dnia 5 grudnia.

Онегдажъ по уkoнеченіи рады кабинетowej, P. Guizot miał długą konferencją z Posłem austriackim

— Legitymisci z przedmieściu St. Germainu mieli otrzyrnać wiadomość, że Xięstwó Bordeaux wróćce przybyć mają do Londynu. Słychać nawet, że Lord Palmerston miał sam zaproponować Xięciu Bordeaux, aby Anglię obral na swój stały pobyt.

— Miały nadzieję zaspakajające wiadomości o przyjęciu, jakiego Hr. Saint-Aulaire miał doznać ze strony angielskiego gabinetu.

— Oнегдажъ дана była, w teatrze zamkowym St. Cloud, opera Auber'a: „Postawa“, na którą Bej Tunetański i wiele innych osób byli zaproszeni.

— Bej Tunetański ma zamiar zostawić tu syna swego, w celu pobierania nauk.

— Poseł Sardyński przy dworze tutejszym, Margrabia Brignoles-Sales, powrócił tu z urlopu.

— W ostatnich kilku tygodniach sprowadzono z zagranicy do Francji 3½ miliona hektolitrovъ zboża. Wartość pomienionego zboża wynosi 100 milionów fr.

Dnia 6 grudnia.

Xiążę Nemours odbywał wczoraj, na Polu Marsowym, przegląd wojsk zgromadzonych, w obec Beja Tunetańskiego. Ogółem znajdowało się 25,000 ludzi, reprezentujących wszelką broń francuzkiego wojska lądowego. Jenerał-Porucznik Wice Hrabia Sebastiani dowodził piechotą, jazdą zaś Jenerał-Porucznik Bayer. Bej podziwiał piękną postawę wojska, rozmaitość mundurów i dokładne wykonywanie obrotów wojskowych. Chociaż powietrze było zimne i wilgotne, mnóstwo jednak zebrało się widzów.

— Koncert, który P. Guizot dawał zawczoraj dla Beja, zaszczytli swoją obecnością Xiążęta Nemours i Montpensier. Zaproszono dwa tysiące osób; w ich liczbie byli Ministrowie, członkowie Ciąła Dyplomatycznego, obu Izb, tudzież wielu znakomitych cudzoziemców.

— Bej, między innemi osobami, odwiedził także Nuncyusza Papieżkiego, z którym miał długą rozmowę.

— Marszałek Soult, podarował Bejowi, który jest wielkim czcicielem Napoleona, parę pistoletów, należących niegdys do Cesarza.

— *Monitor* umieścił następujące wiadomości z Algieru, z dnia 30-go listopada: „Donoszą, że 14-tu francuzkich jeńców, znajdujących się dotychczas w deirze Abd-el-Kadera, wypuszczono na wolność. Na rozkaz Emira odprowadzono ich do Melilly, gdzie od Gubernatora hiszpańskiego byli nader uprzejmie przyjęci. Dnia 27-go wysadzono ich na ląd w Dżemma-Gazuat. Podpólkownik Cognard życzył sobie zabawić tam dni kilka. Wszyscy jeńcy używają dobrego zdrowia.“

dują się szczątki mamutów, mianowicie na Wołyniu i Litwie; nie dawno nawet pod Grodnem, nad rzeką Lososną, dobyto połowę prawie skeletu z czaszką i złożono przy zakładzie naukowym Grodzieńskim Szlachetnej Pensyi.

Nie same tylko mamutowe kości znajdują się w naszych stronach, wykopywano bowiem w Litwie i na Podolu szczątki innych zaginionych zwierząt, jako to niedźwiedzia pieczarnego (*Ursus spelaeus*), Brodawkozęba olbrzymiego (*Mastodon giganteum*), Kopalnego — Renifera (*Cervus Tarandus*), Jelenia (*C. Elaphus et megalocerus?*) i Nosorożca (*Rhinoceros tichorhinus, Fisch.*); Tura (*Bos primigenius et latifrons?*), Kręgoźwierza (*Dinotherium*) i Tapira dawnego (*Tapirus proavus*). Zaginionych zaś mięczaków (*mollusca*) i zwierząt gwiazdkowych (*radiata*), najwięcej znajduje się na Wołyniu, gdzie się z nich całe pokłady ziemne potworzyły. W różnych zaś innych krajach natrafiamy jeszcze na szczątki ogromnych i nieznanych teraz płazów, mianowicie jaszczurek (*Saurii*), do których należy *Megalosaurus* na 45, i *Hydrarchos Hartani* na 114 stóp długi, pierwszy pod Oxfortem, drugi w Ameryce północnej, w przeszłym roku znalezione. Oprócz jaszczurek znajdują się szczątki ptaków, ryb, muszli i owadów zaginionych. Odkryto nawet na Wołyniu zęby kopalne ryby ogromnej, zwanęj żariokiem (*Squalus*), co niektórzy Ka-

— Въ Алжирѣ ощущено было землетрясение, 21 Ноября, въ 10 часовъ. Явленіе это, въ тотъ же день и часть было и въ Шершелѣ, съ тою только разницею, что удары слѣдовали одинъ за другимъ съ кратчайшими промежутками. Если вѣрить рассказамъ туземцевъ, земля колебалась отъ 12 до 23 разъ въ теченіи одного дня. Ночь съ Субботы на Воскресенье, всѣ жители провели въ садахъ; дома впрочемъ не много потерпѣли.

— Полковникъ Макъ-Магонъ, произвелъ 18 Ноября набѣгъ на владѣнія Бени-Вассия, племени алжирскаго, которое не признало еще владычества Франціи. Племя это въ тѣсномъ союзѣ съ мароккскимъ племенемъ Уледъ-Ахмедъ-Бенъ-Врагимъ, и, пользуясь близостию границы, нападало на алжирскіе посты. Полковникъ Макъ-Магонъ встрѣтилъ ихъ на границѣ, окружилъ со всѣхъ сторонъ, и захватилъ въ плѣвъ до 800 чел., а равно отбилъ 1,000 воловъ и 15,000 овецъ.

А н г л і я

Лондонъ, 3 Декабря.

Англійская газета *Standard*, всегда поддерживавшая сторону Франціи въ послѣднихъ кабинетныхъ недоразумѣніяхъ, весьма кстати воспользовалась однимъ историческимъ фактомъ, при отвѣтѣ на возраженія противъ испанскихъ брачныхъ союзовъ. Она съ насмѣшкою, спрашиваетъ лорда Пальмерстона, почему онъ не возсталъ противъ бракосочетанія герцога Бердоскаго съ арцъ-герцогинею Терезою Батриксой; развѣ онъ забылъ, что она Моденская принцесса и вмѣстѣ дочь законнаго претендента на великобританскій престолъ, какъ послѣдняго представителя католической линіи Стюартовъ. Допуская въ первомъ случаѣ соединеніе королей Франціи и Испаніи на одной головѣ, нѣтъ причины не опасаться гораздо опаснѣйшаго для Англій соединенія королей великобританской и французской на главахъ новобрачныхъ супруговъ, кои оба суть законные претенденты на эти короны.

— Третьяго дня, три парохода буксировали взятый правительствомъ корабль *Glenelg* изъ Гревесенда въ Блэквалъ, гдѣ онъ теперь и стоитъ на якорѣ. Если этотъ корабль, равно какъ и другіе два *Monarch* и *Neptun*, будутъ конфискованы, какъ этого должно ожидать, тогда разстроится всѣ планы генерала Флореса противъ правительства экваторской республики; потому что на этихъ корабляхъ намѣревался онъ переправить главные свои силы.

— Генералъ-Лейтенантъ сэръ Вениаминъ Дурбанъ, назначенъ главнокомандующимъ въ Канадѣ, и вскоре отправится къ мѣсту своего назначенія, съ генералъ-губернаторомъ гр. Эльджинъ.

остатки исчезнувшихъ птицъ, рыбъ, раковинъ и насѣкомыхъ. На Вольты найдены даже ископаемые зубы огромной рыбы *Squalus*. Перевороты нашей земли, кромѣ существъ царства животнаго, поглотили еще много растений, такъ какъ въ недрахъ ея находятся разныя растенія и деревья или окаменѣлыя, или только въ отпечаткахъ. Остатки же животныхъ или обратились къ известнякамъ или отчасти истлѣли, или окаменѣли, или же являются въ отпечаткахъ на разныхъ скалахъ, особенно на сланцахъ. Всѣ эти органическіе остатки образуютъ такъ называемый первобытный міръ, который, сколько донынѣ известно, относительно животныхъ состоитъ изъ 2,500 породъ позвоночныхъ, и 2,200 безпозвоночныхъ.

Кости человѣческія, находимыя въ твердыхъ слояхъ земли, не составляютъ дѣйствительныхъ ископаемыхъ или допотопныхъ костей; это—кости обыкновенныя, перешедшія вѣ въ известъ, или случайно сохранившіяся въ весьма плотныхъ массахъ известняка новѣйшаго образованія. Слѣдовательно нѣкоторые ученые несправедливо хотѣли допустить, что эти кости принадлежатъ исполинамъ; и такъ описанный *Шейхцеромъ* остовъ, подъ названіемъ *homo diluvii testis*, принадлежитъ къ исчезнувшей саламандрѣ, *proteocordylus* называемой; кости девятнадцати футоваго исполина, описаннаго *Феликсомъ Плятеромъ* (1577), суть мамантовы. Однако не-

— W Algierze dało się uczuć trzęsienie ziemi, 21-go listopada o godz. 10. ej rano. Toż samo zjawisko, w tymże dniu i godzinie, miało miejsce w Szerszelu, z tą tylko różnicą, że uderzenia w krótszym przeciągu czasu następowaly po sobie. Jeżeli można dać wiarę krajowcom, ziemia w jednym dniu wstrząsła się od 12 do 23 razy. W nocy z Soboty na Niedzielę, cała ludność obozowała w ogrodach; domy jednak nie wiele ucierpiały.

— Półkownik Mac-Mahon uczynił 18-go listopada wy-cieczkę do posiadłości Beni Wassiu, plemienia Algierskiego, które wladztwa Francji jeszcze nie uznalo. Plemie to sprzymierzilo się ściśle z pokoleniem Marokkańskim Uled-Achmed-Ben-Brahim, i korzystając z położenia nad-granicznego, napadało na pastwiska Algierskie. Półkownik Mac-Mahom spotkał je właśnie w tem miejscu, otoczył ze wszęch stron i pojmał około 800 ludzi, tudzież zabrał 1,000 wołów i 15,000 owiec.

А н г л і я.

Лондонъ, 3 грудня.

Газета англійская *Standard*, która zawsze trzymała stronę Francji w ostatnich zajściach gabinetowych, z wielką trafnością skorzystała z jednego szczegółu historycznego, dla odpowiedzenia na zarzuty przeciw małżeństwom hiszpańskim. Zapytuje ona szydersko Lorda Palmerstona, czemu nie powstawał przeciw małżeństwu Xięcia Bordeaux z Arcyksiężniczką Teresą-Beatrix; albowiem wiadomo, że ta pani, razem Xiężniczka Modenka, jest córką prawego Pretendenta do tronu Wielkiej Brytanii, jako ostatniego reprezentanta linii katolickiej Stuartów. Tym sposobem, dopuszczając w piérwszym przypadku połączenie korony Francji i Hiszpanii na jednej głowie, nie ma przyczyny, ażeby się nie lękać stokroć niebezpieczniejszego dla Anglii połączenia korony angielskiej i francuskiej na głowach nowo-zaślubionych małżonków, którzy oboje są prawami do tych koron pretendentami.

— Okręt *Glenelg*, przez rząd zabrany, zaciągnięty został zawczoraj przez trzy parostatki z Gravesend do Blackwall, gdzie obecnie stoi na kotwicy. Jeżeli pomieniony okręt, z dwóma innymi: *Monarch* i *Neptun*, skonfiskowany będzie, czego niewątpliwie spodziewać się należy, naówczas spełzną na niczym plany Jenerała Flores przeciw rządowi Rzeczypospolitej Równikowej, gdyż wiadomo że te właśnie okręty przewieźć miały jego główne siły.

— Jenerał-Prucznik Sir Benjamin d'Urban, mianowany został naczelnym wodzem w Kanadzie, i wkrótce uda się na miejsce swego przeznaczenia, wspólnie z Gubernatorem jeneralnym, Hr. Elgin.

mieniem jaskulczym albo *żabim* zowią. Koleje ziemi naszej nie nasyciły się jednem zniszczeniem istot królestwa zwierzęcego, pochłonęły jeszcze i z roślinnego, albowiem odkrywają się rozmaite zioła i drzewa, albo nieznanne albo skamieniałe, albo tylko w odciskach. Zwierzęce zaś zabytki, zazwyczaj się okazują albo zwapniałe i po części spróchniałe albo skamieniałe, albo też w odciskach na różnych skałach, szczególnie na łupkach. Wszystkie te szczątki organiczne razem wzięte, stanowią tak zwany świat pierwotny, który ile dotąd wiadomo, co do zwierząt składa się z 2,500 pacierzowych, a z 4,200 bezpacierzowych gatunków.

Kości ludzkie znajduwane w twardych warstwach ziemi, nie stanowią prawdziwych kości kopalnych czyli przedpotopowych, są to kości zwyczajne niekiedy zwapniałe, albo też przypadkowo ukryte w bardzo zbitych massach wapiennych świeższego utworu. Niestudnie zatem niektórzy uczeni przyjąć chcieli skamieniałe albo też olbrzymie kości Indzkie; i tak skelet opisany przez *Scheuchzera*, pod nazwiskiem *homo diluvii testis*, należy do zaginionej Salamandry, *Proteocordylus* zwanęj; kości dziewiętnastostopowego olbrzyma opisanego przez *Felixa Platera* (1577), są mamutowemi. Wszelako zupełnie przeczyć nie można temu, że przed potopem żyć mogli w Europie ludzie jednocześnie ze zwierzętami zaginionemi; odkryto albowiem

4 Декабря.

Dnia 4 grudnia.

Королева возвратится сегодня въ Осборнгоузъ, изъ поѣздки въ Арудель-Кестль. Во время пребыванія тамъ Ея Величества, находились также у герцога Норфольскаго: герцогъ Веллингтонъ, лордъ Дж. Россель, лордъ Пальмерстонъ и лордъ Морпеть.

— Городской Советъ въ Ноттингамѣ опредѣлялъ послать къ лорду Пальмерстону представленіе слѣдующаго содержания: „Мы съ большимъ прискорбіемъ видимъ насильственный французскій протекторіатъ надъ королевою и народонаселеніемъ Отаити. Мы полагаемъ что это—случай, подающій поводъ къ дружественному вмѣшательству англійской націи. И потому просимъ, чтобы правительство наше отнеслось къ правительству французскому съ тѣмъ, чтобы оно дозволило Отаитянамъ свободно оставлять этотъ островъ, требуя притомъ переговоровъ насчетъ сохраненія независимости острововъ Товарищества и другихъ на Тихомъ океанѣ, ибо иначе ихъ могла бы постигнуть участь Отаити.

— Австралія со дня на день дѣлается важнѣйшею областію. Въ Фрементль, нѣкто Деви открылъ мѣдныя рудники, весьма богатые.

ШВЕЦІЯ И НОРВЕГІЯ.

Стокгольмъ, 27 Ноября.

Вчера въ полдень, пришелъ во дворецъ молодой, худо-одѣтый человекъ и съ сильными ужимками требовалъ отъ дежурнаго Каммергера, Полковника Пейрова, чтобы онъ доставилъ ему аудіенцію у Короля. На отказъ Каммергера онъ сталъ грозить ему пистолетомъ, вынутымъ изъ кармана, и вкорѣ потомъ обратилъ другой пистолетъ противъ Капитана Графа Горна, который посѣшно пришелъ съ нѣсколькими караульными, чтобы арестовать его. Выстрѣлъ пролетѣлъ мимо, не ранивъ, къ счастью, ни кого. Изъ допроса, сдѣланнаго этому арестанту въ полиціи, видно, что онъ называется Платенъ, былъ фурьеромъ въ Далекарльскомъ полку, цѣлый годъ находился по разстройству ума въ Данвикенскомъ госпиталѣ ума лишенныхъ, вышелъ оттуда вылеченнымъ 20 Мая 1845 года, былъ отосланъ назадъ къ своимъ родственникамъ и только третьяго дня пріѣхалъ въ Стокгольмъ. Оба пистолета были заряжены желѣзною дробью разнаго сорта. По мнѣнію врачей, свидѣтельствовавшихъ арестанта, онъ находится въ полномъ сумасшествіи и потому опять отвезенъ будетъ въ помлаутый госпиталь. Весьма вѣроятно, что намѣренія сего несчастнаго не такъ были виновны, какъ показались съ перваго взгляда.

Вчера вечеромъ, въ Королевскомъ театрѣ, по поведенію счастливаго избѣжанія Королемъ опасности,

льзя совершенно отвергать того мнѣнія, что до потопа могли жить въ Европѣ люди въ одно время съ исчезнувшими животными, ибо человѣческія кости найдены въ пещерахъ департамента *Aude* и *Garde*, а также около Латтиха, вмѣстѣ съ костями допотопныхъ исчезнувшихъ животныхъ.

Въ новѣйшее время возникло было сомнѣніе относительно исчезнувшихъ лошадей, которое въ послѣдствіи удовлетворительно разрѣшилъ ученый *Германъ фонъ Мейеръ*, доказавъ, что въ Германіи дѣйствительно попадаются лошадиныя коренныя зубы (*Equus caballus primigenius*), непохожіе на зубы нынѣшнихъ лошадей. У насъ находимыя донынѣ коренныя зубы и головныя черепы лошадей, суть обыкновенныя, хотя ихъ Профессоръ *Эйхвальдъ* хотѣлъ причислить къ исчезнувшимъ. Эти же самыя признаки ввели въ заблужденіе самаго ученаго въ Россіи Палеонтолога, *Г. Фишера*, которому, за четверть вѣка предъ симъ, сообщена была изъ Кременца задняя половина лошадиного головнаго черепа, подъ названіемъ драконова, но въ послѣдствіи это объявилъ въ Вильдѣ опытный Болвусъ, который также успѣлъ вывести основательныя предположенія объ исчезнувшемъ животномъ, похожемъ на верблюда, изъ однихъ зубовъ найденныхъ въ Сибири, и назвалъ его *Merycotherium giganteum*. Допущеніе бобровъ (*Castor Fiber, foss. Анджеговскій*) и нѣкоторыхъ другихъ ископаемыхъ животныхъ, нуждается еще въ дальнѣйшихъ изслѣдованіяхъ.

(Продолженіе впереди.)

Дзисъ, Крѳлова ма поwrѳііс з Арундел-Састле до Osbornhouse, на wyspie Wight. Pоdczas pobytu tam J. K. M., зааждовали сіс także u Xісіа Norfolk, Xіагс Wellington, Lord J. Russel, Lord Palmerston i Lord Morpeth.

— Rada miejska w Nottingham, uchwaliła onegdaj przedstawienie do Lorda Palmerston, następująсј umowy: „Z wielkim żalem widzimy gwałtownie narzucony protektorat francuzki Krѳlowej i ludności Otahiti. Sądzimy, że to jest przypadek, który daje powód do przyjacielskiego wdania się narodu angielskiego. Upraszamy przeto rząd, aby się w tym względie wstawił do rządu francuzkiego, końcem wyjednania dla Otahitan wolnego wynoszenia się z тѣј wyspy, jako też o zawiązanie układów względem zachowania niezawisłości wysp Towarzyskich i innych wysp Oceanu Spokojnego, gdyż inaczej mogłyby doznać losu, jakiego już Otahiti doznaje.“

— Australia staje się coraz ważniejszą posiadłością. Niejaki P. Davey odkrył w Fremantle rudę miedzianą, bardzo obfitą.

SZWECYA I NORWEGІЯ.

Sztokholm, 27 listopada.

Wczoraj o południu, przybył do pałacu krѳlewskiego młody, źle odziany człowiek, i z gwałtownemi gestami żądał od służbowego Szambelana, Półkownika Pejrona, aby mu wyjednał posłuchanie u Krѳła. Odebrawszy odmowną odpowiedź, począł mu grozić pистолетem, który wy dobył z kieszeni, a wkrѳtce potem i drugi takiż pистолет wymierzył na Kapitana Hrabiego Horna, który przybywał z kilku żołnierzami ze straży, aby ująć tego zuchwalca. Wystrzał przeleciał mimo, nie raniwszy szczęściemnikogo; winowajca został pojmany. Z badań jego, czynionych w policji, okazało się, że się nazywa Platen, że był suryerem w półku Dalekarlyskim, i z powodu obłąkania umysłu, przesiedział cały rok w szpitalu wariatów w Danviken, żkąd wyszedł, jak się zdało uleczonym zupełnie; dnia 20 maja roku 1845, był odesłany na powrѳt do swojej rodziny, i dopiero onegdaj przybył do Sztokholmu. Oba pистолеты były mocno nabite żelaznym srѳtem różnego gatunku. Podług zdania lekarzy, którzy oglądali więźnia, znajduje się on w stanie zupełnego obłąkania, i dla tego odesłany znouw będzie na powrѳt do rzeczonego szpitalu. Bardzo jest rzeczą prawdopodobną, że zamiary tego nieszczęśliwego nie były tak występne, jak się z początku zdawało.

Wczoraj wieczorem, w teatrze Krѳlewskim, z powodu uniknionego szczęśliwe przez Krѳła niebezpieczeństwa

kości ludzkie w pieczarach Departamentu Aude i Gard, oraz blisko Leodium, wespѳt z kośćmi zwierząt pierwotnych zaginionych.

W nowszych czasach powstała co do koni zaginionych wątpliwość, którą dopiero uczony *Hermann von Meyer* rozstrzyгł, dowiodszy, iż się w Niemczech istotnie znajdują zęby trzonowe końskie (*Equus caballus primigenius*), odmienne od teraźniejszych. U nas znajduwane dotąd zęby trzonowe i czaszki końskie są zwyczajne, ale je Prof. *Eichwald* do zaginionych zaliczyć usiłował. Też same pozory wprawiły raz w бłąd najmłodszego w Rossyi paleontologa, *G. Fischera*, któremu przed ćwiercią wieku posłano z Krzemieńca tylną połowę czaszki końskiej, pod nazwiskiem smoczej, co dopiero wprawy *Bojanus* w Wilnie objaśnił, któremu takż udało się zrobić wniosek o zaginionemъ zwierzęciu, podobnem do wielблada, z jednych zębѳw znalezionych na Syberji, i nazwał je Żwanіcem olbrzymim (*Merycotherium giganteum*). Przyjęcie bobrow (*Castor Fiber, foss. Andrzejowski*) i niektórych innych zwierząt kopalnych, potrzebuje jeszcze dalszych śledzeń.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

публика потребовала, чтобы был пропѣтъ народный гимнъ, который принять былъ ею съ большимъ восторгомъ.

— 8 го с. м. тѣло епископа Тегнера перенесено въ придѣлъ кафедральной церкви въ Вексіо, а 17 числа погребено съ обыною церемонією, на тамошнемъ кладбищѣ, въ присутствіи многочисленнаго стеченія народа.

publiczność zażądała odśpiewania hymnu narodowego, który z największym uniesieniem przyjęła.

— Dnia 8-go b. m. przeniesiono zwłoki Biskupa Tegner do kaplicy kościoła katedralnego w Vexio, a 17-go pochowano je uroczystie na tamecznym cmentarzu, wobec licznie zgromadzonego ludu.

И т а л и я.

Римъ, 24 Ноября.

Циркулярное посланіе Папы ко всемъ католическимъ епископамъ наконецъ появилось; хотя оно подписано 9-го Ноября, однако только вчера обнародовано и разослано въ количествѣ 10,500 экземпляровъ. Въ обширномъ этомъ посланіи, занимающемъ 15-ть страницъ *in-folio*, Его Святѣйшество, воздавъ сначала честь памяти своего предшественника, Григорія XVI, начинается объявленіемъ, что съ первой минуты своего востшествия на Папскій престолъ, чувствовалъ онъ необходимость обратиться съ отзывомъ къ своимъ помощникамъ, то есть, къ духовнымъ властямъ, „чтобы они съ епископскою твердостью и силою, какъ вѣрные воины Иисуса Христа, боролись постоянно съ непримиримымъ врагомъ человеческого рода.“— „Для всехъ васъ не тайна, любезные братья,—продолжаетъ Его Святѣйшество,— что въ вашъ плачевный вѣкъ (*deploranda aetate*), самая остервенѣлая и ужасная война объявлена католической церкви людьми, кои, соединившись въ погубное общество, чужды всякихъ здравыхъ понятій и не внявая гласу истины, стараются безобразнѣйшія мнѣнія (*opinionum portentia*) извлекать изъ вертепа тьмы, усиливая ихъ всякими мѣрами, и распространять между народомъ. Скорбь и ужасъ обнимаютъ ваше сердце при одной мысли обо всехъ этихъ страшныхъ заблужденіяхъ, обо всехъ этихъ извѣротахъ, пронырствахъ, лукавствахъ, обманахъ, посредствомъ которыхъ врата свѣта и истины, искусные поклонники лицемерія, стараются изгладить въ умахъ богобоязненность, справедливость и правоту, опорочить обычаи и нравственность, уничтожить божественныя и человеческія права, поколебать католическую религію и гражданскую общественность, и, если можно, совершенно разрушить ихъ. Къ разряду этихъ опасныхъ людей, принадлежатъ не одніи только непризнающіе Откровенія и богохульцы, но также и всѣ тѣ, кои, употребляя во зло умъ, и Слово Божіе почитая дѣломъ людскимъ, дерзаютъ оное по собственному своему разумнію толковать и преподавать; тогда какъ самъ Богъ опредѣлилъ на землѣ животворную власть, то есть, Церковь, которая только одна вправѣ, истинную мысль Божественнаго Откровенія объяснить, упрочивать, и всѣ споры по предмету вѣры и нравственности, разрѣшать безошибочно.“— По сему поводу Его Святѣйшество напоминаетъ всемъ епископамъ, чтобы они съ усердіемъ и попечительностію бдѣли надъ вѣренною имъ паствою, охраняя оную отъ заблужденія и козней лжеучителей, кои стараются Церковь и Священное слово подвергать суду гордости своего ума, и подъ предлогомъ успѣховъ человечества уничтожить правила вѣры.

Въ дальнѣйшемъ продолженіи своего посланія, Его Святѣйшество обращаетъ вниманіе на другія чудовищныя заблужденія и коварство (*monstra errorum et fraudes*), въ числѣ которыхъ поименованы: измѣнительскіе происки и покушенія противъ апостолической столицы; тайные секты и сообщества, осужденные уже предшествовавшими Папами, и которыхъ Его Святѣйшество также осуждаетъ; Баблейскія общества, которыхъ возобновляя слѣды давнихъ еретиковъ, переводятъ священное писаніе, въ духъ противномъ католической церкви, на языки черни, по личному своему мнѣнію толкуютъ, и въ безчисленномъ количествѣ экземпляровъ распространяютъ между народомъ. Далѣе поименованы: превратное ученіе теперешней философіи, которая вводитъ въ заблужденіе умы неопытныхъ молодыхъ людей, предлагать драконовъ своей ядъ въ Вавилонской чашѣ (*fel draconis in calice Babylonis propinat*); индифферентизмъ по предмету религіи, который уничтожаетъ всякое различіе между дурнымъ и хорошимъ, между истинною и ложью; возстаніе противъ безбрачности духовныхъ (*foedissima contra sanctum clericorum coelibatum*

В ѣ о с н ы.

Римъ, 24 listopada.

List encykliczny Papieża, do wszystkich katolickich Biskupów, ukazał się nareście; a lubo nosi datę 9 listopada, wczoraj dopiero ogłoszony został publicznie i rozestany w liczbie 10,500 exemplarzy. W obszerném tém piśmie, zajmującym 15 stronie w malém *in-folio*, Ojciec św. oddawszy naprzód cześć pamięci poprzednika swego, Grzegorza XVI, zaczyna od oświadczenia, iż od pierwszej chwili wstąpienia swego na tron Papieżki, czuł potrzebę przemówienia do pomocników swoich, to jest do władz duchownych, „aby z Biskupią stałością i potęgą, jako wierni żołnierze Jezusa Chrystusa, walczyli nieustraszenie z odwiecznym nieprzyjacielem rodu ludzkiego.“— „Nikomu z was nie tajno, mili Bracia,“— mówi daléj Ojciec św.,— „jak w naszym opłakanym wieku (*deploranda aetate*), najzaciętsza i najstraszniejsza wojna wypowiedziana jest Kościołowi katolickiemu przez ludzi, którzy związani w bezbożną pomiędzy sobą społeczność, obey wszelkiej zdrowej nauce i zamykając ucho na głos prawdy, usiłują najpotworniejsze zdania (*opinionum portentia*) wydobywać z otchłani ciemności, wzmacniać je wszelkimi siłami i rozszerzać pomiędzy ludem. Zgroza i boleść przejmują serce nasze, gdy myślimy o tych wszystkich straszliwych błędach, o tych wszystkich podstępach, fałszach i chytrnościach bez liku, przez które nieprzyjaciele światłości i prawdy, biegli mistrze w sztuce obłudy, usiłują zatrzeć w umysłach bojaźń Bożą, sprawiedliwość i prawotę, skazić obyczaje i moralność, zniszczyć Bożkie i ludzkie prawa, podkopać religią katolicką i obywatelską społeczność, zachwiać ją, i jeśli można, całkowicie z gruntu obalić. Do rzędu niebezpiecznych tych ludzi, należą nie sami tylko nieuczniący Objawienia i bluźniercy, ale też i ci wszyscy, którzy nadużywając rozumu, i Słowo Boże udając za dzieło ludzkie, ośmielają się je podług swego własnego widzi mi się wykładać i tłumaczyć; natenczas, kiedy sam Bóg postanowił na ziemi żyjącą władzę, to jest Kościół, który sam jeden ma prawo, prawdziwą myśl niebieskiego Objawienia wyjaśniać, ustalać, i wszelkie spory w przedmiocie wiary i moralności, nieomylnym sądem swym rozstrzygać.“— Z tego powodu, Ojciec św. upomina wszystkich Biskupów, aby z największą bacnością i troskliwością czuwali nad powierzoną pieczę swoją owarznią, strzegąc ją od obłędu i sideł zwodzieieli, którzy Kościół i Słowo Boże pod sąd pychy rozumu swego poddawać, i pod pozorem postępu ludzkości, zasady dawnej wiary zniszczyć usiłują.

W dalszym ciągu swojego pisma, Ojciec św. zwraca uwagę na inne „poczwary błędów i chytrości“ (*monstra errorum et fraudes*), pomiędzy któren i wymienia: zdradne knowania i zamachy przeciw Stolicy Apostolskiej; tajne sekty i stowarzyszenia, potępione już przez poprzednich Papieżów, i które Ojciec św. równie także potępia; Towarzystwa Biblijne, „które wstępując w ślady dawnych herezyków, pismo święte, w duchu przeciwnym Kościołowi katolickiemu, na pospolite języki tłumacząc, podług osobistego zdania swego objaśniają, i w niezliczonej liczbie exemplarzy rozsiewają pomiędzy ludem.“ Daléj, przewrotnie nauczanie filozofii terażniejszej, „która obłąkując umysły niedoświadczonej młodzieży, jad jej smoczy w puharze Babilońskim podaje“ (*fel draconis in calice Babylonis propinat*); Indyferentyzm w przedmiocie religii, „który wszelką różnicę pomiędzy złem i dobrém, pomiędzy prawdą i fałszem zaciera;“ powstawanie na bezczęstwo xięży (*foedissima contra sanctum clericorum coelibatum conspiratio*); „bezbożne, i samemu prawu natury przeciwne, zasady tak zwanego *Kommunizmu*, które raz przyjęte, wszelkie prawa, własności, i samą ludzką społeczność z gruntu by obaliły;“ i nakoniec zgubne nadużycia druku, „za pomocą któ-

conspiratio); окаянныя и противныя самой природѣ правила такъ называемаго коммунизма, которые если бы были приняты, разрушила бы до основанія всѣ права собственности и самую человеческую общественность; и наконецъ пагубныя злоупотребленія печати, съ помощію коей тысячи дурныхъ и безбожныхъ книгъ, распространяють между людьми язву грѣховъ.

А потому, для предупрежденія сего зла, Его Святѣйшество предписываетъ всему вообще духовенству, чтобы оно всегда и повсюду священнымъ исполненіемъ добродѣтелей, безпорочною жизнью, богобоязливостію и познаніями, строжайше соблюдало всѣ постановленія церковной дисциплины. Приглашаетъ епископовъ, чтобы они не были слишкомъ торопливы въ рукоположеніяхъ въ священники (*ne cuiusmodi cito manus imponatis*), но старались бы предварительно убѣдиться въ томъ, достаточно ли приуготовлены во всѣхъ отношеніяхъ тѣ, которые вмѣютъ быть достойны рукоположенія, дабы потомъ могли они содѣлаться примѣромъ для паствы въ словѣ, въ житіи, въ вѣрѣ, въ любви и цѣломудріи; преимущественно же, чтобы обращали тщательнѣйшее вниманіе на поведеніе и познанія приуготовляющагося къ духовному сану юншества. Равномѣрно, какъ вѣрнѣйшій способъ къ назиданію и предотвращенію праведныхъ отъ паденія, Его Святѣйшество упоминаетъ, чтобы преподающіе священныя слова проповѣдники, не въ приманчивыхъ человеческой мудрости изреченіяхъ, не въ величіи и блескѣ ничтожнаго и суетнаго свѣтскаго краснорѣчія, но въ обнаруженіи духа и силы исполняли священное свое призваніе, чтобы не о самихъ себѣ, но о расиятомъ Исусѣ Христѣ проповѣдывали народу съ амвона, объясняли ему точно и опредѣлительно священныя догматы вѣры и законоположенія церкви, а также особенныя и частныя обязанности каждаго сословія. Молитва къ престолу милости, вмѣстѣ съ просібою о предстательствѣ предъ Богомъ Приснодѣвы, Святыхъ Апостоловъ Петра и Павла и Всѣхъ Святыхъ, заключаютъ это знаменитое циркулярное посланіе, которое произвело здѣсь глубокое и общее впечатлѣніе.

Испанія.

Мадридъ, 26 Ноября

Въ *Gaceta* напечатано письмо Инфанта Генриха, подписанное въ Брюсселѣ 19-го Ноября, и писанное къ Королевѣ Изабеллѣ, коимъ уничтожаетъ подписанную въ Гандавѣ, 9 Сентября сего года, протестацию свою противъ наследства на Испанскій престолъ потомковъ герцогини Монпансьерской, и утѣряетъ Королеву въ своей къ ней привязанности, а также въ совершенной преданности къ конституціонной ея волѣ, и къ законнымъ постановленіямъ представителей націи.

— По прибытіи сюда Инфанта Генриха, брата Короля, здѣсь весьма усилится партія, сопротивляющаяся вліянію Королевы Христаны и претензіямъ герцога Ривазареса, ея супруга.

— Бывшій президентъ экваторской республики, генералъ Флоресъ, прибылъ 17 с. м. со своимъ штабомъ въ Сантандеръ; 19 числа явились туда же 350 охотниковъ, наведенныхъ близъ Сантандера и 170 Португальцевъ. 21 числа пришли еще 400 чел., изъ числа служившихъ въ войскахъ Донъ Карлоса и находившихся потомъ во Франціи. Всѣ сіи охотники помѣщены въ казармахъ. Консулъ республики протестовалъ противъ этого сбора.

Португалія.

(Изъ Англ. газ.)

„Письмами изъ Порто, отъ 20-го и 21-го с. м., напечатанными въ газ. *the Times*, подтверждается сообщенное извѣстіе о побѣдѣ, одержанной Королевскими войсками, подъ начальствомъ Барона Казала, надъ инсургентами, которыми предводительствовали Сада-Бандейра. Прочія англійскія газеты сообщали вчера противное, говоря, что Баронъ Казаль, разбитый инсургентами, бѣжалъ въ Испанію черезъ гра-

ро, тысяче злыхъ, горащихъ и безбожныхъ хлѣбъ, заразе греху между людьми разнося.“

Для запобѣганія więc temu złemu, Ojciec św. zaleca najusilniej całemu w ogólnosci duchowieństwu, aby jasniejąc zawsze i wszędzie, świętą powagą cnót i obyczajów, nieskazitelném życiem, bogobojnością i nauką, przestrzegalo zarazem najściślej wszelkich przepisów karności kościelnej. Upomina Biskupów, aby nie byli zbyt skorzy w udzielaniu święceń kapłańskich (*ne cuiusmodi cito manus imponatis*), ale najpierw starali się przekonać, azali mający być wyświęconymi, usposobieni są w każdym względzie, aby stać się wzorem dla trzody, w Słowie, w obcowaniu, w wierze, w miłości i czystości; a nadewszystko, aby zwracali najpilniejszą bacność na obyczaje i naukę, gotując się do stanu duchownego młodzieży. Równie też, jako najskuteczniejszy sposób ku zbudowaniu i uchronieniu wiernych od upadku, Ojciec św. zaleca wykładającym Słowo Boże kaznodziejom, „aby nie w przyłudzających mądrości ludzkiej wyrazach, nie w okazałości i blasku cześć i próżnej wymowy światowej, ale w okazaniu ducha i mocy, święte swoje powołanie spełniali; aby nie samych siebie, lecz ukrzyżowanego Chrystusa ogłaszając z ambon ludowi, wykładali mu jasno i dokładnie święte dogmata wiary i przepisy Kościoła, a oraz szczególnie i pojedyncze powinności każdego stanu.“ Modlitwa do Tronu Łaski, wraz z wezwaniem o przyczynę do Boga N. Maryi Panny, ŚŚ. Apostołów Piotra i Pawła i wszystkich Świętych, kończy tę znamienitą Encyklikę, która tu głębokie i powszechne uczyniła wrażenie.

Испанія.

Мадридъ, 26 listopada.

Gaceta zawiera pismo Infanta Henryka, datowane w Bruxelli 19 listopada, do Królowej Izabelli, którym odwołuje podpisaną w Gandawie d. 9 września r. b. protestacją swoją przeciwko następstwu na tron hiszpański potomków Xiężny Montpensier, i zapewnia Królowę o swoim przywiązaniu do niej, oraz o zupełnej uległości dla konstytucyjnej jej woli i dla postanowień prawych reprezentantów narodu.

— Za przybyciem tu Infanta Henryka, brata Króla, wzmożni się bardzo stronnictwo opierające się wpływowi Królowej Krystyny i roszczeniom Xięcia Rianzares, jej męża.

— Były Prezydent Rzeczypospolitej Równikowej, Jenerał Flores, przybył 17 ze swoim sztabem jeneralnym do Santander, gdzie d. 19 przybyło także 350 żołnierzy, zawerbowanych dla Jenerała w okolicach, tudzież 170 Portugalczyków. W dniu 21-m nadeszło jeszcze 400 ludzi, którzy służyli w wojsku Don Karlosa, a następnie wyszli do Francyi. Wszystkie te oddziały umieszczono w koszarach. Konsul Rzeczypospolitej Równikowej zaniósł protestacją, przeciw nagromadzeniu tej bandy.

PORTUGALIA.

(Z gazet angielskich).

Listy z Oporto pod d. 20 i 21 listopada, umieszczone w gazecie *Times*, potwierdzają wiadomość o zwycięztwie odniesioném przez wojska Królowej, pod dowództwem Barona Casal, nad rokoszanami, którym przywoził Sada-Bandeira. Inne gazety angielskie zbijały wprawdzie tę wiadomość, i twierdziły owszem przeciwnie, że Baron Casal, porażony przez powstańców, ratował się ucieczką do Hiszpanii. Mimo to jednak, nie ulega wątpliwości, że po-

виду. Не смотря на то, все свидѣтельствуеъ, что инсургенты дѣйствительно потерпѣли поражение. Вотъ что пишутъ въ редакцію газеты *the Times* изъ Порто, отъ 21-го Ноября: „Экспедиція, предпринимаемая Са-да-Бандейрою изъ Порто, 31-го Октября, противъ Барона Казала, не имѣла успѣха. Вчера вечеромъ, этотъ Генераль возвратился сюда въ лодкѣ изъ Регры, безъ арміи, въ сопровожденіи только одного, или двухъ офицеровъ. Прежде насъ извѣщали о намѣреніи его ретироваться тотчасъ по прибытіи къ нему артиллеріи; но, кажется, что въ прошлое Воскресенье онъ оставилъ этотъ планъ, сдѣлавъ движеніе противъ Валь-Пассоса. Въ Понедѣльникъ, Баронъ Казаль выступилъ изъ Шавеса, и 16 го, Са-да-Бандейра занялъ позицію, чтобы его встрѣтить. Последній построилъ въ боевой порядокъ при Виллареалъ 3-й и 15-й линейные полки, равно какъ муниципальную гвардію съ Виста-Аллегрскимъ батальономъ, а войска Казала стали противъ 3 го полка, занимавшаго правое крыло арміи инсургентовъ. Этотъ полкъ встрѣтилъ непріятеля съ „ружьемъ при ногѣ“ и не только не сдѣлалъ ни одного выстрѣла, когда былъ отданъ приказъ открыть огонь, но и перешелъ, вмѣстѣ съ 15-мъ полкомъ, на сторону войскъ королевскихъ. Кавалерія Казала напала тогда на муниципальную гвардію и корпусъ волонтеровъ, и только первая, составивъ карре, успѣла спасти небольшую часть инсургентовъ отъ конечной гибели. Бѣгство было всеобщее.“

СѢВ. АМЕР. СОЕД. ШТАТЫ.

Нью-Йоркъ, 25 Ноября.

По взятіи Монтере, на театрѣ Мексиканской войны не произошло ничего новаго. Генераль Тейлоръ стоялъ еще въ этомъ городѣ, а Мексиканскій генераль Амшудіа, отступивъ изъ Монтере и отдавъ непріятелямъ дефиле подъ Салтиллою, двинулся къ Санъ-Луизъ-Потози, гдѣ Сантана стоялъ съ сильнымъ отрядомъ, и ожидалъ рекрутовъ, чтобы соединенными силами напасть на Американцевъ. Со стороны моря, войска Штатовъ не приобрѣли никакихъ выгодъ надъ Мексиканцами, и имъ не удалось даже занять небольшихъ позицій Альварадо и Тампико. Противъ Альварадо открыли огонь 16 числа, но безъ успѣха.

О Б Ъ Я В Л Е Н І Е

Отъ Редакціи Виленскаго Вѣстника.

Официальная Газета *Виленскій Вѣстникъ* и въ слѣдующемъ 1847-мъ году будетъ издаваема, при Виленскомъ Дворянскомъ Институтѣ, прежнею Редакціею, въ такомъ же самомъ видѣ и внутреннемъ составѣ.

Гг. Подписывающіеся благоволятъ сообщать свои требованія заблаговременно, чтобы Редакція могла знать, какое число экземпляровъ нужно будетъ печатать.

Всѣ письма, относящіяся къ дѣламъ Редакціи, должны быть присылаемы не на имя лицъ, а прямо въ Редакцію Виленскаго Вѣстника.

Подписка принимается въ Вильнѣ: Губернской Почтовой Конторы въ Газетной Экспедиціи и въ Редакціи Виленскаго Вѣстника, находящейся въ зданіи Виленскаго Дворянскаго Института, на Доминиканской улицѣ. — Въ другихъ же городахъ — во всѣхъ Почтамтахъ, Почтовыхъ Конторахъ и Экспедиціяхъ.

Подписная Цѣна.

З а в о д ъ:

Съ пересылкою по почтѣ . . . 11 руб. сер.

Безъ пересылки 9 — —

З а п о л ъ о д а:

Съ пересылкою по почтѣ . . . 5 руб. 50 коп. сер.

Безъ пересылки 4 — 50 — —

На четверть года можно выписывать только безъ пересылки 2 — 25 — —

встающыя рещыwiście ponieśli klęskę. Oto jest doniesienie, które redakcyja gazety *Times* otrzymała z Oporto pod d. 21 listopada: „Wyprawa przedsięwzięta d. 31 października przez Wice-Hrabię Sa-da-Bandeira, z Oporto, przeciwko Baronowi Casal, nie powiodła mu się zupełnie. Wczoraj wieczorem Jeneral ten powrócił tu w łódce, z Regry, bez wojska, w towarzystwie jednego tylko czy dwóch oficerów. Przedtém już mieliśmy wiadomość, iż ma zamiar cofnąć się natychmiast, skoro się doczeka przybycia artylleryi; ale widać, że zmienił ten plan, i owszem przeszedł Niedzieli (d. 15), uczynił poruszenie naprzód, ku Val Passos. Baron Casal ze swojej strony, wyruszył nazajutrz z Chaves, i tegoż dnia, Sa-da-Bandeira zajął przeciwko niemu stanowisko obronne. Wojska jego, składające się z 3-go i 15-go półków liniowych, tudzież gwardyi municypalnej, z batalionem z Vista-Allegre, stały uszykowane przy Villareal; wojska zaś Barona Casal, rozwinęły się naprzeciw 3-go półku, tworzącego prawe skrzydło armii powstańców. Półk ten spotkał nieprzyjaciela „z bronią u nogi“, i nie tylko nie wystrzelił ani razu, za daném hasłem do boju, ale owszem, wraz z 15-m półkiem, przeszedł na stronę wojsk Królowej. Jazda naówczas Casala uderzyła na gwardyę municypalną, jako też na korpus ochotników, i zaledwo piérwsza, uszykowawszy się w czworobok, potrafiła ocalić niewielką część powstańców od nieuchronnej zguby. Ucieczka stała się powszechną“

STANY-ZJEDNOCZONE AMERYKI PÓŁNOCNÉJ.

Nowy-York, 25 listopada.

Na widowni wojny w Meksyku, po wzięciu Monterey, nie zaszło nic nowego. Jeneral Taylor stał jeszcze w tém ostatnim miejscu, a Meksykański dowódzca Ampudia, po cofnięciu się z Monterey i oddaniu nieprzyjacielowi wawozów pod Saltillo, udał się do San Luiz Potosi, gdzie Santana stał na czele mocnego oddziału i oczekiwał na nowozacieżnych, aby połączonemi siłami uderzyć na Amerykanów. Od strony morza, wojska Stanów-Zjednoczonych żadnej nad Meksykanami nie odniosły korzyści; nawet się im nie udało zajęcie małych stanowisk Alvarado i Tampiko. Piérwsze z tych miejsc bombardowane było 16-go października, ale bezskutecznie.

О В В И Е Ш Ч Е Н І Е

РЕДАКЦІИ КУРЬЕРА ВІЛЕНСКІЕГО.

Газета Урядова *Курьер Виленскій*, wychodząc będzie i nadal w następującym 1847 roku, przy Wilenskim Dworzańskim Instytucie, pod tą samą co dotąd redakcyą, i w tymże samym kształcie i układzie wewnętrznym.

Szanowni Prenumeratorowie, proszeni są o wczesne zapisanie prenumeraty, a to w tym celu, ażeby stosowna ilość exemplarzy od razu drukowaną być mogła.

Ponawia się także ostrzeżenie, iż wszelkie pisma w interessach redakcyjnych, adressowane być mają nie do osób, ale wprost: *Do Redakcyi Kurjera Wileńskiego*.

Prenumerata przyjmuje się: w Wilnie w Redakcyi Kurjera Wileńskiego, znajdującęj się na Dominikańskiej ulicy w murach Wileńskiego Dworzańskiego Instytutu, i w Expedycyi Gazetnej przy Gubernialnym Kantorze Pocztowym. W innych miastach: na wszystkich Pocztamtach, Kantorach i Expedycyach Pocztowych.

С Е Н А П Р Е Н У М Е Р А Т У:

Р о ч н и е:

З присыланіем przez pocztę rub. sr. 11.

Bez poczty — — 9.

На п ó ł р о к у:

З присыланіем przez pocztę rub. sr. 5 k 50.

Bez poczty — — 4 — 50.

Кварталовіе prenumerować

tylko można на місцу, bez присыланія pocztą — — 2 — 25.

ВІЛЬНА, въ Тип. О. Гайкберга — Поч. позвол. 13-го Декабря 1846 г. Испр. долж. Цевз. и Кав. А. Мушкетеръ